

Michał Piekarski

SYSTEM JEDNOSTEK TAKTYCZNYCH I KONTRTERRORYSTYCZNYCH W POLSCE

Artykuł opublikowany w pierwotnej wersji w roku 2005

Niniejszy artykuł poświęcony jest problematyce jednostek taktycznych i kontrterrorystycznych występujących w strukturach polskich sił policyjnych, a także innych struktur siłowych. W pierwszej części pracy zostanie przedstawiona terminologia używana w tekście, następnie zostaną przedstawione istniejące w Polsce jednostki taktyczne i kontrterrorystyczne, a na końcu zostanie dokonana analiza stanu ich przygotowania do zwalczania zagrożeń o charakterze terrorystycznym.

W niniejszej pracy, pojęcie „siły policyjne” przyjęto jako określenie ogólne, oznaczające „formacje uzbrojone, działające w imieniu państwa, zwalczające i zapobiegające przestępczości, biorące udział w procesie egzekwowania odpowiedzialności karnej sprawców czynów zabronionych¹”. Definicja ta obejmuje więc szeroki wachlarz służb : od Policji, poprzez Straż Graniczną, Żandarmerię Wojskową, Biuro Ochrony Rządu, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, aż po Służbę Więzienną.

Do innych struktur siłowych można zaliczyć takie podmioty jak : Wojsko Polskie (Żandarmerię, będącą integralną częścią WP wyróżniono wcześniej z powodu specyfiki tej służby), Agencję Wywiadu (prowadzącą działania poza granicami kraju), a także Wojskowe Służby Informacyjne. Jako formację uzbrojone można traktować Urząd Kontroli Skarbowej, oraz Straż Ochrony Kolei.

Mianem zagrożeń o charakterze terrorystycznym proponuję określić sytuacje w których sprawcy przestępstwa (niezależnie od kierujących nimi motywów) sięgają po metody działania typowe dla terrorystów. W szczególności są to : branie zakładnika lub zakładników, opanowywanie obiektów stałych (budynki) lub ruchomych (statki wodne lub powietrzne, pociągi, pojazdy samochodowe), podkładanie bomb, a także zamach na obiekt lub osoby z użyciem broni palnej lub urządzeń wybuchowych. Tak więc źródłem zagrożenia o charakterze terrorystycznym jest zarówno terrorizm polityczny jak i terror kryminalny. Niezależnie od źródła zagrożenia, powstaje sytuacja kryzysowa, w której mamy do czynienia z następującymi skutkami :

- zagrożeniem dla życia i zdrowia ludzkiego, nierzadko w znacznych rozmiarach,
- zagrożeniem dla mienia, w tym zwłaszcza urządzeń i obiektów o dużej wartości materialnej, bądź takich, których zakłócenie działania może spowodować poważne następstwa
- zakłóceniem działania instytucji i służb publicznych, a także infrastruktury
- w przypadku politycznej motywacji sprawców, występuje próba wpłynięcia na decyzje władz państwowych.

Jak więc widać, ten rodzaj zagrożenia jest zjawiskiem groźnym dla państwa i społeczeństwa. W celu jego zmniejszenia stosowane są różne środki - od prawnych po fizyczną eliminację zagrożeń.

Fizyczna eliminacja zagrożeń o charakterze terrorystycznym oznacza działania o charakterze

---

¹ M.Piekarski „Rola sił policyjnych w zwalczaniu terroryzmu”, artykuł opublikowany na : www.greendevils.pl

siłowym, podejmowane w celu :

- uwolnienia zakładników,
- odzyskania kontroli nad opanowanymi przez terrorystów obiektami,
- zatrzymania lub eliminacji sprawców zagrożenia o charakterze terrorystycznym, jak również odzyskania znajdujących się w ich rękach niebezpiecznych urządzeń lub materiałów (broń, materiały wybuchowe, substancje trujące, itp.).

Należy zwrócić uwagę na fakt, że wyżej wymienione działania mogą być prowadzone w jednej z trzech faz sytuacji w której mamy do czynienia z zagrożeniem o charakterze terrorystycznym a więc przed dokonaniem zamachu, w trakcie jego dokonywania, i po nim.

Ostatnią kwestią terminologiczną jest zdefiniowanie pojęcia jednostek taktycznych oraz kontrterrorystycznych².

Mianem jednostek kontrterrorystycznych proponuję określić jednostki specjalne, zarówno wojskowe , jak i policyjne, przeznaczone, wyszkolone i wyposażone do prowadzenia działań ratowania zakładników, w szczególności odbijania obiektów stałych lub środków transportu opanowanych przez terrorystów. Natomiast jednostki taktyczne, to w znaczeniu użytym w niniejszej pracy, jednostki służb policyjnych (lub innych struktur siłowych), przeznaczone do wykonywania szczególnie niebezpiecznych zadań na korzyść służb macierzystych. Zadania te to :

- zatrzymywanie szczególnie niebezpiecznych przestępców, zwłaszcza uzbrojonych bądź zabarykadowanych,
- uwalnianie zakładników, zwłaszcza gdy dana sytuacja nie wymaga użycia jednostki kontrterrorystycznej,
- udział w ochronie ważnych osób lub obiektów, zwłaszcza jako oddział kontruderzeniowy,
- udział w konwojowaniu szczególnie niebezpiecznych przestępców, a także w ochronie rozpraw sądowych i innych czynności procesowych z ich udziałem,
- udział w wykrywaniu i neutralizowaniu urządzeń wybuchowych.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że zadania jednostek kontrterrorystycznych i taktycznych wzajemnie się przenikają i uzupełniają. W szczególności dotyczy to operacji uwalniania zakładników, gdzie z powodu złożoności problemu, trudno jest wyznaczyć jednoznaczne kryteria podziału pomiędzy działaniami pozostającymi w gestii jednostek taktycznych, a prowadzonymi przez jednostki kontrterrorystyczne. Ponadto, może dojść do sytuacji wymagającej wspólnego działania obydwu rodzajów sił, zwłaszcza w razie poważnego kryzysu (np. wzięcie dużej liczby zakładników, albo symultaniczne zamachy w kilku miejscach).

W chwili obecnej, w Polsce istnieje duża liczba jednostek specjalnych, zarówno taktycznych (zdecydowana większość) jak i kontrterrorystycznych (zdecydowana mniejszość. Teraz zostanie przedstawiona lista tych jednostek, z uwzględnieniem ich podziału pod względem przynależności do konkretnych służb, jak i podziału na jednostki taktyczne i kontrterrorystyczne.

Pierwszą omówioną służbą jest Policja. Jest to największa istniejąca w Polsce służba odpowiedzialna za zwalczanie przestępczości i bezpieczeństwo obywateli. Posiada ona również największą ilość jednostek specjalnych, z których pierwszą – Wydział Zabezpieczenia Stołecznego Urzędu Spraw Wewnętrznych – powołano do życia w 1976r., jako jednostkę o przeznaczeniu kontrterrorystycznym (jej podstawowym zadaniem miało być odbijanie porwanych samolotów). Jednostka ta w 1990 roku została przemianowana na Wydział Antyterrorystyczny Komendy Stołecznej Policji, a obecnie jest podporządkowana Komendzie Głównej Policji, jako Zarząd Operacji

² Istotna uwaga : terminologia stosowana w Polsce oficjalnie określa mianem „antyterroryzmu” wszystkie działania służące przeciwdziałaniu i zwalczaniu terroryzmu, a także podobnych przestępstw. Powoduje to chaos terminologiczny dlatego też autor zdecydował się w tej pracy na wprowadzenie odmiennej terminologii.

Antyterrorystycznych³. Jest to największa policyjna jednostka specjalna w Polsce, licząca ponad 120 ludzi⁴. Jest ona również najlepiej wyposażona, wyszkolona i najbardziej doświadczona. Już w 1992r. dostarczono jej pistolety maszynowe MP5, co w innych jednostkach miało miejsce 6 lat później, od roku posiada także nowoczesne karabinki szturmowe G-36K i G-36C oraz wytłumione pistolety maszynowe MP5SD6 (jako jedyna jednostka policyjna). Prowadzi ona także regularne ćwiczenia operacji odbijania zakładników, w tym z samolotów i platform wiertniczych.

Wydział AT/ZOA jest główną polską jednostką kontrterrorystyczną, i w razie poważnego zagrożenia to na niej spocznie największy wysiłek rozwiązywania sytuacji kryzysowej. Jest także wykorzystywana jako jednostka taktyczna, do wspierania działań innych pionów Komendy Głównej i Stołecznej. Głównie wykorzystywana jest do zatrzymywania szczególnie niebezpiecznych przestępców, a także ich konwojowania i ochrony rozpraw sądowych z ich udziałem. Ma to zarówno pozytywne efekty („ostrzelanie” operatorów w realnych działaniach) jak i negatywne (zakłócenie cyklu szkolenia – zamiast ćwiczyć duże operacje, jednostka musi brać udział w drugorzędnych działaniach – np. konwojowych).

W strukturze Policji występują także inne jednostki. Największą grupą są istniejące przy komendach wojewódzkich Samodzielne Pododdziały Antyterrorystyczne Policji (SPAP). Utworzono je w 1978r. jako plutony specjalne ZOMO⁵ w następujących miastach : Gdańsk, Łódź, Katowice, Kraków, Poznań, Szczecin i Wrocław, a kilka lat później sformowano jeszcze plutony w Białymstoku i Rzeszowie⁶. Jednostki te były częścią sił ZOMO w danym województwie. Ponadto od końca lat siedemdziesiątych istniała grupa specjalna w Komisariacie MO na lotnisku Okęcie. W roku 1990 przeformowano plutony specjalne na kompanie (od 1991r – Kompanie Antyterrorystyczne), a w 1999 roku przemianowano je na Samodzielne Pododdziały Antyterrorystyczne (SPAT lub SPAP – obie nazwy w zasadzie używane są wymiennie, ale ta druga jest ostatnio używana częściej). Wraz ze zmianą nazwy, jednostki te przeniesiono w bezpośrednie podporządkowanie komendantom wojewódzkim. Jednostka na Okęciu została w 1990 nazwana Samodzielnym Plutonem Antyterrorystycznym⁷, a w roku 2003 została rozwiązana. Ponadto po reformie terytorialnej kraju, w utworzono dodatkowe SPAP-y (województwa : Lubuskie, Świętokrzyskie, Opolskie, Mazowieckie, Lubelskie, Warmińsko – Mazurskie i Kujawsko – Pomorskie), w kilku przypadkach przeformowując istniejące wcześniej, tzw. „nieetatowe” grupy realizacyjne. Od pewnego czasu grupą taktyczną dysponuje Centralne Biuro Śledcze, ale nieznana jest jego liczebność i uzbrojenie (prawdopodobnie jest etatowa, ponoć dobrze uzbrojona)

Wymienione wyżej jednostki Policji zalicza się do tzw. „etatowych” jednostek specjalnych. Oznacza to, że są to jednostki policji powołane jako jednostki specjalne (antyterrorystyczne - AT). Skutkuje to tym, że ich funkcjonariusze mają w związku z tym nieco inne normy płacowe i rentowe – emerytalne niż inni policjanci, ponadto jednostki te mają odmienne normy wyposażenia i uzbrojenia (które jest tym jednostkom przydzielane właśnie na podstawie ich ujęcia w etatach Policji jako jednostek antyterrorystycznych właśnie). Pododdziały te są podporządkowane komendantom wojewódzkim i używane są na ich rozkaz, ale mogą być także użyte na terenie całego kraju na rozkaz Komendy Głównej, co pozwala na wzajemne wspieranie się w razie potrzeby. Istnieje także system wspólnych szkoleń i zgrupowań co do pewnego stopnia ujednolica szkolenie i

³ Po 2000r. jednostkę tą podporządkowano Centralnemu Biuru Śledczemu, a po akcji w Magdalence przesunięto ją do KGP jako Biuro Operacji Antyterrorystycznych (BOA), niedawno przekształcone w ZOA.

⁴ Wydział AT liczył ponad 150 ludzi, po przeformowaniu w BOA w ZOA nastąpiła redukcja stanu osobowego

⁵ ZOMO = Zmotoryzowane Odwoły Milicji Obywatelskiej, obecnie Oddziały Prewencji Policji.

⁶ I.Chloupek : „XX lat w akcji” MMS „Komandos” 10/98

⁷ Więcej o tej jednostce : I. Chloupek „Komandosi z lotniska” MMS „Komandos” 3/2000.

taktykę.

Poszczególne jednostki różnią się liczebnością. Starsze (istniejące przed reformą terytorialną) liczą po około 50 ludzi, młodsze – około 30. W ich skład liczą, ogólnie rzecz biorąc: dowództwo, sekcje szturmowe i sekcja pirotechniczna (dokładna liczebność i struktura są utajnione). Bronią krótką są pistolety „Glock-17” i „Glock-19” oraz pistolety maszynowe: polskie PM-84P i PM-98 „Glauberyt” (nie dostosowane do działań AT- między innymi przez brak akcesoriów takich jak tłumiki, celowniki, oświetlenie taktyczne – poza PM-98 i ogólnie nieergonomiczną konstrukcją) izraelskie „Mini – Uzi” oraz niemieckie MP5A3. Jako broni wsparcia używa się karabinków AKMS, a dostępne są także karabiny maszynowe PK. Używa się także strzelb kal. 12 typu Mossberg 500 ATP6 (do miotania pocisków gumowych i forsowania drzwi), oraz wyrzutni granatów łzawiących RWGŁ-3 (wraz z tzw. siatkowym zestawem obezwładniającym SZO-84) oraz granatników RGA-86 (do obezwładniania osób – występuje w niewielkich ilościach). Bronią snajperów są fińskie karabiny TRG-21 na nabój 7,62x51⁸. Od niedawna pododziały te otrzymują karabinki G-36K, oraz pistolety maszynowe MP5K

SPAP-y są, pomimo nazwy, przede wszystkim jednostkami taktycznymi, i w tej roli są używane. Wykazują się dużą skutecznością działania w tym zakresie. W razie konieczności podejmowania działań kontrterrorystycznych, będą w stanie skutecznie rozwiązywać incydenty o mniejszej skali (odbicie autobusu, małego - klasy ATR-72 samolotu, odbicie niewielkiego budynku). W dużych operacjach (porównywalnych z Dubrowką) – problemem może się okazać niedostateczne wyposażenie – np. braki w broni wytłumionej (tłumiki są tylko do TRG-21 i AKMS), a także niewielkie doświadczenie w tego typu operacjach (niewielka ilość ćwiczeń na dużych obiektach – teatrach, kinach, centrach handlowych itp.). SPAP-y stanowią jednak wartościowe jednostki zdolne wspierać siły kontrterrorystyczne w dużych operacjach.

Kolejną grupą jednostek policyjnych są jednostki tzw. „nieetatowe”. Są one tworzone na różnych szczeblach, w różnych jednostkach policyjnych (komendy miejskie, powiatowe, a także wydziały kryminalne komend wojewódzkich, policja sądowa). Ich nieetatowość polega na tym, że są to – formalnie zwykli policjanci (a zatem typowe są normy uposażenia, wyposażenie itp.) którzy są powołani do składu grupy specjalnej na takich samych zasadach jakie określają tworzenie innych grup poza istniejącymi stale strukturami (np. specjalne grupy dochodzeniowe itp.). Ponieważ nie ma centralnych wytycznych dotyczących ich tworzenia, struktury, wyposażenia, panuje w tej materii praktycznie całkowita dowolność. (z reguły Podobnie jest z poziomem ich wyszkolenia, jednak grupy nieetatowe często są szkolone przez instruktorów ze SPAP-ów, co podnosi jego poziom.

Grupy nieetatowe (tzw. „realizacyjne”) są jednostkami typowo taktycznymi, wykonującymi zadania na korzyść swoich macierzystych jednostek. Są one podobne do wykonywanych przez jednostki etatowe. Problemem może się jednak okazać brak odpowiedniego wyposażenia i uzbrojenia (z reguły jest to „średnia policyjna”: Glock-17/19, P-99 albo P-83 jako broń krótka, PM-84P/98 jako broń maszynowa i AKMS jako broń wsparcia - natomiast brak jest strzelców wyborowych), oraz słabe wyszkolenie (limitowana baza szkoleniowa). Powoduje to że jednostki te w obecnym stanie rzeczy nie mogą być brane pod uwagę jako jakiegokolwiek uzupełnienie działań kontrterrorystycznych. Natomiast jednostki te są cenne jako siły zastępujące etatowe SPAP-y w

⁸ Poza wymienionymi wcześniej wyjątkami identyczne jest także uzbrojenie ZOA. Dane o uzbrojeniu za: I. Chloupek „XX lat w akcji” MMS „Komandos” 10/98

mniej skomplikowanych sytuacjach (np. w policji sądowej – ochrona rozpraw).

Wojsko Polskie jest formacją nastawioną na zapewnienie Polsce bezpieczeństwa zewnętrznego. Jednak w jego szeregach znajdują się dwie jednostki z interesującego nas zakresu.

Pierwszą z nich jest Jednostka Wojskowa nr 2305 , czyli Wojskowa Formacja Specjalna GROM. Powstała ona w 1990 roku, dzięki pomocy rządów USA i Wielkiej Brytanii, w odpowiedzi na zagrożenie ze strony terrorystów palestyńskich w czasie operacji „Most”⁹. Jednostka ta była od początku tworzona jako oddział kontrterrorystyczny¹⁰. Jest ona dobrze wyposażona (prawdopodobnie najlepiej uzbrojony oddział specjalny w Polsce – np. jako jedyny posiada karabiny snajperskie kalibru 12, 7mm), od początku współpracująca z odpowiednikami za granicą (głównie z Amerykanami i Brytyjczykami). Nie posiada jednak dużego doświadczenia w operacjach typowo kontrterrorystycznych, ma na koncie jedynie kilka operacji w ogóle (Haiti, Irak, Bałkany). Ponadto GROM po przejściu do Ministerstwa Obrony Narodowej, został obarczony szerszym zakresem zadań (także tymi o charakterze typowo wojskowym), co dodatkowo osłabia jego możliwości w zakresie operacji kontrterrorystycznych. Ponadto w bardzo ograniczonym zakresie JW 2305 współpracuje z jednostkami policyjnymi, co w razie wspólnej operacji będzie miało wyraźne, negatywne konsekwencje.

Poza GROM-em w Wojsku Polskim istnieje jeszcze jedna jednostka specjalna – Wydział Ochrony Specjalnej Żandarmerii Wojskowej , obecnie przeformowywany i powiększany. Jest to jednostka która zajmuje się ochroną Ministra Obrony Narodowej i wiceministrów, oraz Szefa Sztabu Generalnego. W nowej postaci, jednostka ta ma się zająć również interwencjami w razie sytuacji kryzysowych na obiektach wojskowych , a także brać udział w pościgach za uzbrojonymi dezerterami. Z uwagi na charakter tych zadań, celowe jest prowadzenie ciągłej współpracy z jednostkami policyjnymi, co zaprocentuje w czasie wspólnie prowadzonych działań. Możliwe też będzie użycie tej jednostki do wspierania innych służb w razie takiej potrzeby.

Użycie tych jednostek , jako części Wojska Polskiego , do działań kontrterrorystycznych na terenie kraju jest możliwe w oparciu o Ustawę o Policji (artykuł 18 ust. 3 i 4) – wymagana jest do tego zgoda Prezydenta RP, a oddziały i pododdziały WP używają broni palnej na zasadach przewidzianych dla policjantów (co określa odpowiednie rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5.03.1991).

Kolejnymi służbami posiadającymi w swoim składzie jednostki specjalne – wszystkie te jednostki są to jednostki taktyczne – są : Straż Graniczna i Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

Straż Graniczna posiada w swoich strukturach 13 plutonów specjalnych, jednostkę centralną – Wydział Zabezpieczenia Działań Zarządu Operacyjno – Śledczego Komendy Głównej SG (znaną od niedawna pod nazwą „Feniks”), oraz niewielkie sekcje interwencyjne przy lotniskach międzynarodowych. Plutony specjalne występują na szczeblu Oddziałów SG. Są to niewielkie jednostki, liczące po około 20 – 30 funkcjonariuszy, wykonujące głównie zadania z zakresu zatrzymywania szczególnie niebezpiecznych podejrzanych. Ich uzbrojeniem są pistolety „Glock-17” lub CZ-75 oraz pistolety maszynowe PM-98 „Glauberyt”. Bronią wsparcia są – niejako tradycyjnie – karabiny AKMS. Podobnie wyposażone są lotniskowe sekcje interwencyjne. Lepiej uzbrojony jest WZD – posiada on pistolety maszynowe MP5A5 i MP5KA4, a jego snajperzy używają karabinów SIG-3000. Generalnie jednak siły te reprezentują ograniczony potencjał w zakresie działań kontrterrorystycznych, niemniej jednak należy brać pod uwagę udział tych sił w takich operacjach, jeśli miały by miejsce w strefie przygranicznej, wodach terytorialnych lub na obszarze przejścia

⁹ Operacja „Most” polegała na przetrzuceniu do Izraela przez Polskę Żydów emigrujących z ZSRR. W odwecie za zgodę polskiego rządu na pomoc w tej operacji, terroryści zabili w Libanie polskiego dyplomata.

¹⁰ P. Moszner „W obliczu zagrożenia” „Żołnierz Polski” nr 10/2001

granicznego ¹¹. Wobec poszerzania zakresu zadań tej formacji, w tym wzrostu jej zadań w zwalczaniu przestępczości transgranicznej, ochronie przewozów lotniczych (w tym podjęcia zadań Skymarshall), oraz faktu że międzynarodowa działalność terrorystyczna wchodzi w zakres działalność Straży Granicznej niejako „automatycznie”, należy uznać, że funkcjonowanie tych jednostek i ich dalszy rozwój jest uzasadniony.

ABW dysponuje jedną jednostką taktyczną – Wydziałem V Departamentu Postępowań Karnych ABW, również o niewielkiej liczebności, a uzbrojonym podobnie jak centralna grupa specjalna Straży Granicznej, poza karabinkami G-36K i C.

Z punktu widzenia niniejszej pracy istotne może być też odnotowanie faktu powołania grup taktycznych w ramach Straży Ochrony Kolei. Nie wiadomo jednak nic o ich wyposażeniu, ani wyszkoleniu, poza tym że grupa ta odbyła co najmniej 1 sesję treningową ze Strażą Graniczną (ćwicząc interwencję w pociągu). Ponadto grupy taktyczne istnieją bądź istniały w : Biurze Ochrony Rządu (kompania manewrowa przejęta po Nadwiślańskich Jednostkach Wojskowych), Urząd Kontroli Skarbowej (niewielka grupa wcześniej w strukturach Inspekcji Celnej) i Służba Więzienna (grupy interwencyjne przy niektórych zakładach karnych i aresztach śledczych).

Po tym, dość długim przedstawieniu istniejących jednostek taktycznych i kontrterrorystycznych , warto dokonać podsumowania ich stanu obecnego

Przede wszystkim rzuca się w oczy zróżnicowanie w zakresie wyposażenia, wyszkolenia i liczebności . Jest to tym bardziej widoczne, że dotyczy jednostek wykonujących podobne zadania.

Większość jednostek używa broni niedostosowanej do ich potrzeb (PM-84P/PM-98, AKMS) , a wielu elementów wyposażenia i uzbrojenia nie ma w ogóle (np. w grupach realizacyjnych Policji nie ma karabinów wyborowych, ani też ładunków wybuchowych do forsowania przeszkód, nie ma też np. noktowizorów i wielu innych rzeczy).

Wyszkolenie również może okazać się problemem, z powodu niewielkiej bazy szkoleniowej - prawdopodobnie w Polsce jest tylko 1 obiekt do ćwiczeń walki w pomieszczeniach, tzw. „killing house¹²”, przy jednej z jednostek Policji. Ponadto bardzo rzadko organizuje się ćwiczenia na rzeczywistych obiektach, co jest szczególnie istotne dla jednostek kontrterrorystycznych, a umożliwia ujednoczenie taktyki i zgranie jednostek. Ponadto nie ma (prawdopodobnie) nowoczesnych środków pozoracyjnych – czyli np. symulatorów laserowych, pozwalających na bezpieczne symulowanie wymiany ognia przy pomocy amunicji ślepej – obecnie niektóre jednostki (ZOA i SPAP-y) mają możliwość używania amunicji barwiącej Simution, ale jest to rozwiązanie skuteczne tylko na niewielkich dystansach.

Liczebność jednostek jest zróżnicowana, co szczególnie widoczne jest w przypadku jednostek o identycznym przeznaczeniu (np. SPAP-y), co może ujemnie wpływać na ich skuteczność i możliwość współdziałania. Ponadto niezbędne jest przeanalizowanie, czy najmniejsze jednostki (liczące poniżej 30 ludzi) są w stanie skutecznie wykonywać postawione przed nimi zadania samodzielnie (bez potrzeby wzywania wsparcia z innych jednostek).

W odniesieniu do jednostek kontrterrorystycznych, istotna jest także kwestia ich umocowania w strukturach antykrzysowych państwa. Niestety, w Polsce nie istnieje spójna struktura tego typu, obejmująca zarówno człon decyzyjny jak i wykonawczy. Obydwie jednostki (GROM i ZOA) znajdują się w różnych strukturach a ich użycie wymaga odmiennego ciągu decyzji.

¹¹ więcej o oddziałach specjalnych SG : I.Chloupek „Przemysłowcy, narkotyki i broń”, MMS „Komandos” 10/2000, I. Chloupek „Mokra robota” MMS „Komandos” 12/2000, I. Chloupek „Straż nie tylko Graniczna „ MMS „Komandos” 11/2002.

¹² „killing house” – kompleks pomieszczeń, przypominających realne pomieszczenia (z drzwiami, meblami, itp.) przeznaczony do treningu taktyki i strzelania w pomieszczeniach zamkniętych.

Może więc się okazać, że działania tych jednostek będą nieskoordynowane, albo też jedna z nich zostanie w ogóle nie wykorzystana (z różnych przyczyn).

Jak więc widać, polskie jednostki taktyczne i kontrterrorystyczne nie są w pełni przygotowane do zwalczania zagrożeń o charakterze terrorystycznym. Należy wobec tego dokonać charakterystyki tego typu zagrożeń i następnie przedstawić propozycje zmian, które pozwolą przygotować polskie jednostki do sprostania istniejącym potrzebom.

Jeśli chodzi o obecnie istniejące zagrożenia, to dokładne omówienie zagadnienia wykracza poza łamy niniejszej pracy, ale celowe jest krótkie omówienie.

Przede wszystkim, istnieją dwa podstawowe rodzaje zagrożenia o charakterze terrorystycznym : terrorizm polityczny oraz terror kryminalny.

Terror kryminalny jest to przemoc stosowana przez przestępców w celach niepolitycznych, dla osiągnięcia korzyści majątkowych (wymuszenie, okup) bądź innych (zemsta, likwidacja konkurencji), ale mających charakter niepolityczny. Do tego rodzaju zagrożenia proponuje zaliczyć także incydenty powodowane przez osoby z zaburzeniami psychicznymi, jako że nie mają one motywów politycznych. Możliwe są tu następujące sytuacje wymagające użycia jednostek taktycznych lub kontrterrorystycznych :

- zatrzymywanie szczególnie niebezpiecznych przestępców, zwłaszcza uzbrojonych i/lub zabarykadowanych, a także przetrzymujących zakładników w celu ułatwienia ucieczki,
- odbijanie zakładników, głównie wziętych przez przestępców próbujących w ten sposób zbiec z miejsca przestępstwa lub zakładu karnego,
- uwalnianie osób porwanych dla okupu,
- rozbijanie ładunków wybuchowych
- udział w ochronie rozpraw sądowych z udziałem szczególnie niebezpiecznych przestępców, a także w ich konwojowaniu,
- interweniowanie w sytuacjach nadzwyczajnych (bunty, incydenty z zakładnikami) w więzieniach i aresztach śledczych.
- udział w ochronie zagrożonych osób (świadków, pokrzywdzonych, pracowników wymiaru sprawiedliwości).

Należy zwrócić uwagę, że o ile skala zjawiska terroru kryminalnego jest znacznie większa niż terroryzmu politycznego, to znacznie mniejsza jest skala pojedynczych incydentów. Przestępcom bowiem chodzi tylko o ograniczony efekt (czyli np. zabicie niewygodnego świadka, czy konkurenta) a nie o uzyskanie np. oddźwięku medialnego.

Terrorizm polityczny do niedawna Polsce zagrażał jedynie epizodycznie. Od rozpoczęcia wojny w Iraku, stopień zagrożenia zwiększył się jednak znacznie. Istnieje kilka możliwych kierunków tego zagrożenia, które proponuję nazwać terroryzmem politycznym „wewnętrznym”, „zewnątrznym” i „zawleczonym”.

Mianem terroryzmu wewnętrznego proponuję określić ten rodzaj terroryzmu, który jest skorelowany przede wszystkim z wewnętrzną sytuacją Polski, a terroryści starają się osiągnąć cele związane z polityką wewnętrzną (głównie zmiana systemu politycznego). Na tym kierunku nie występują obecnie poważne zagrożenia. Potencjalne zagrożenia natomiast mogą być efektem działalności ugrupowań skrajnie lewicowych i skrajnie prawicowych.

Kolejnym rodzajem terroryzmu grożącego Polsce jest terrorizm zewnętrzny. Proponuję określić tą nazwą te działania terrorystów, które pozostają w ścisłym związku z polską polityką zagraniczną i mają na celu jej zmianę. Największym zagrożeniem są tutaj organizacje fundamentalistów islamskich , chcące wymusić na Polsce wycofanie się z wojny w Iraku. Możliwe

są tu ataki zarówno na polskie obiekty (placówki dyplomatyczne i konsularne, kontyngenty wojskowe) i obywateli (dyplomaci, przedsiębiorcy, dziennikarze, wojskowi i turyści) poza granicami kraju, jak i zamachy na terytorium Polski

Ostatnim rodzajem terroryzmu jest terroryzm „zawleczony”. Ta nazwą proponuje określić te zagrożenia terrorystyczne, które nie są ściśle związane z Polską, ale w taki czy inny sposób stwarzają dla niej zagrożenie. Mogą to być takie sytuacje jak np. atak na placówkę dyplomatyczną państwa trzeciego zlokalizowaną w Polsce. W tym przypadku zagrożenie takie nie będzie miało istotnego wpływu na kwestie politykę Polski, ale będzie stwarzało podobne zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi jak każde inne. W tym wariantcie możliwe są rozmaite scenariusze, ale będą one prawdopodobnie powiązane z działalnością organizacji separatystycznych z krajów trzecich (np. grupy czeczeńskie).

Zagrożenie terroryzmem politycznym powoduje że mogą wystąpić następujące sytuacje wymagające użycia jednostek taktycznych i kontrterrorystycznych :

- zatrzymywanie terrorystów i osób udzielających im pomocy, przy czym należy uwzględnić zdeterminowanie potencjalnych przeciwników,
- odbijanie zakładników, przy czym możliwe są także sytuacje wymagające prowadzenia szturmów na duże obiekty (teatry, centra handlowe, biurowce, szkoły, obiekty przemysłowe) i uprowadzone środki transportu (samoloty, pociągi, statki, autobusy). Z uwagi na zagrożenie ze strony fundamentalistów islamskich, bardzo prawdopodobne są ataki z dużą liczbą zakładników, w dodatku mające na celu pozbawienie życia zakładników, a nie tylko uzyskanie rozgłosu i wymuszenie ustępstw ze strony państwa. Ponadto może się okazać konieczne prowadzenie operacji odbijania zakładników poza granicami państwa,
- unieszkodliwianie urządzeń wybuchowych, w tym o dużej sile rażenia i zawierających elementy broni masowego rażenia (bomby radiologiczne, chemiczne, biologiczne),
- udział w ochronie osób i miejsc zagrożonych atakiem terrorystycznym, w tym poza granicami kraju,

Wyżej wymienione sytuacje są w dużej części nowym wyzwaniem dla sił i służb zajmujących się zwalczaniem terroryzmu. Wobec istniejących niedociągnięć, w zakresie systemu przeciwterrorystycznego w Polsce, należy dokonać zmian, które pozwolą na zmianę tego stanu rzeczy.

Przede wszystkim, należy utworzyć strukturę kierowania działaniami antykryzysowymi na szczeblu centralnym. Musi on składać się z dwóch elementów : politycznego ośrodka decyzyjnego oraz ośrodka decyzji operacyjnych.

Ośrodek polityczny jest tym elementem, w skład którego wchodzi przedstawiciele władz państwowych, którzy podejmują decyzje natury politycznej. W polskich warunkach w skład tego organu powinni wchodzić : Prezes Rady Ministrów, lub jeden z jego zastępców, ministrowie : obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji oraz spraw zagranicznych, oraz przedstawiciele Sztabu Generalnego WP, Agencji Wywiadu, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Komend Głównych : Policji, Państwowej Straży Pożarnej i Straży Granicznej, a także Dyżurny Lekarz Kraju (lub jego przedstawiciel), a także reprezentant Ministerstwa Infrastruktury. Musi istnieć ponadto stały przepływ informacji do i od Prezydenta RP i Marszałka Sejmu.

System jednostek taktycznych i kontrterrorystycznych w Polsce

Ośrodek decyzji operacyjnych jest tą częścią składową centralnego sztabu kryzysowego, która zajmuje się przekształcaniem decyzji politycznych w operacyjne, wydając konkretne decyzje i zajmując się kwestiami technicznymi (np. uruchomienie poszczególnych jednostek, przesunięcie ich w inny region kraju itp.). Organ ten powinni tworzyć przedstawiciele sztabu KGP, SG WP, dowództw rodzajów sił zbrojnych, sztabu KG Straży Granicznej, przedstawiciele KG PSP oraz Ministerstwa Zdrowia (koordynacja ratownictwa medycznego, transportu sanitarnego, epidemiologii, hospitalizacji ofiar), a także Ministerstwa Infrastruktury (głównie transport i telekomunikacja). Ponadto w razie potrzeby w skład tego organu włączano by także specjalistów z innych dziedzin (np. bezpieczeństwo weterynaryjne i fitosanitarne, bezpieczeństwo jądrowe). Istotne jest jednak to, aby tacy specjaliści wiedzieli, że mogą zostać powołani do sztabu antykryzysowego, i w razie potrzeby bezzwłocznie mogli go uzupełnić. Bezwzględnie, w strukturach tego organu muszą się znaleźć oficerowie łącznikowi z jednostek kontrterrorystycznych.

Kolejną rzeczą jakiej należy dokonać, jest sformowanie centralnych sił kontrterrorystycznych. Obecnie istniejące jednostki są zbyt małe (ZOA), lub angażowane do zadań poza krajem (GROM), co uniemożliwia im skuteczne działanie w dużych operacjach kontrterrorystycznych. Dlatego też celowe jest sformowanie centralnej jednostki kontrterrorystycznej w miejsce ZOA, liczącej około 300 operatorów (szturmanów i odpowiednią liczbę snajperów), posiadającej niezbędne zaplecze szkoleniowe i siły wsparcia (paramedycy, technicy bombowi, śmigłowce, sprzęt pływający). Podobnie należy przeformować jednostkę GROM, co zwiększyło by potencjał polskich sił kontrterrorystycznych.

W wariacie posiadania dwóch dużych jednostek, celowe było by zanalizowanie możliwości utworzenia dla nich wspólnej struktury. Struktura ta integrowała by zarówno zaplecze szkoleniowe, siły wsparcia, jak i planowanie i dowodzenie. Pozwoliło by to na unifikację szkolenia, ujednoczenie struktury wewnętrznej obydwu jednostek (istotne w razie wspólnych operacji), oraz ułatwiło by dowodzenie dużymi operacjami. Możliwe było by także utworzenie w oparciu o tą strukturę, centralnego ośrodka szkoleniowego i doświadczalnego, wypracowującego wspólną taktykę dla jednostek kontrterrorystycznych oraz SPAP-ów, jednostek taktycznych Policji, Straży Granicznej i innych służb.

Taki system (Centralna Jednostka Kontrterrorystyczna - CJK) wyglądałby więc następująco :

- 2 jednostki bojowe (kontrterrorystyczne - GROM i jednostka Policji), o identycznej strukturze, wyszkoleniu i wyposażeniu, co pozwala prowadzić duże operacje wspólnie, lub rozdzielić siły w razie konieczności prowadzenia symultanicznych operacji,
- Ośrodek Szkoleniowo – Doświadczalny (odpowiedzialny za : szkolenie podstawowe na korzyść obydwu jednostek, koordynację szkolenia zaawansowanego, opracowywanie rozwiązań taktycznych dla jednostek kontrterrorystycznych oraz innych jednostek specjalnych, współpracę międzynarodową oraz badania i rozwój wyposażenia technicznego)
- Grupa Wspierająca (zabezpieczenie medyczne działań, technicy bombowi, negocjatorzy, środki obserwacji technicznej, transport i logistyka, łączność)
- Grupa Dowodzenia (planowanie i dowodzenie operacjami kontrterrorystycznymi, koordynowanie działań z innymi jednostkami i służbami)

System jednostek taktycznych i kontrterrorystycznych w Polsce

Personel ośrodka szkoleniowego, grupy wspierającej i grupy dowodzenia byłby rekrutowany z szeregów zarówno WP jak i Policji. natomiast rekrutację do jednostek bojowych można oprzeć na modelu GROM-u (selekcja osób z różnych służb, a nawet cywili).

Istotnym czynnikiem warunkującym użycie sił CJK było by ich użycie dopiero po wyrażeniu na to zgody wysoko postawionego organu (np. wspomnianego sztabu lub tylko Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej). Uchroniło by to CJK przed używaniem do zadań innych niż kontrterrorystyczne - tak stało się z warszawskim Wydziałem AT, który stał się *de facto* jednostką taktyczną Komendy Stołecznej Policji.

Ponieważ w proponowanej strukturze CJK znajdują się dwie jednostki bojowe, należące do dwóch struktur siłowych, podporządkowanych dwóm odrębnym resortom, może to prowadzić do licznych problemów wiążących się zarówno w zakresie ich użycia, jak i selekcji oraz służby personelu CJK. Ten problem może zostać rozwiązany na kilka sposobów.

Pierwszym jest stworzenie zupełnie nowych ram prawnych, regulujących istnienie i działalność CJK. Stosowne regulacje musiały by mieć jednak formę ustawy, aby ich tworzenie miało sens.

Drugim było by sformowanie CJK jako jednostki Wojska Polskiego. Powstała by ona w oparciu o GROM, obok którego powstałaby druga jednostka kontrterrorystyczna. Obie jednostki miały by identyczny potencjał i strukturę. Dal obydwu jednostek wspólne były by : ośrodek szkoleniowy, siły wsparcia i dowództwo (jak w pierwszym wariantcie). Istotne jest , że w dalszym ciągu to właśnie CLK była by główną jednostką koordynującą szkolenie, taktykę i współpracę międzynarodową , również na korzyść jednostek taktycznych innych służb. W takim wariantcie, wojskowa CLK była by jedyną jednostką kontrterrorystyczną, a wszystkie inne jednostki były by jedynie jednostkami taktycznymi. Jej użycie do operacji na terenie kraju było by możliwe na podstawie istniejących regulacji ustawowych. Pozwalało by to także na uniknięcie „nadużywania” sił kontrterrorystycznych do zadań będących raczej w kompetencjach sił niższego szczebla. Wada takiego rozwiązania jest jednak możliwość wystąpienia tarć międzyresortowych dotyczących zakresu nadzoru CJK nad szkoleniem jednostek innych służb.

Trzecim możliwym wariantem jest powołanie CJK jako jednostki wyłącznie policyjnej. W takim wypadku jej struktura wyglądałaby identycznie jak w wariantcie drugim. Wyrażną zaletą takiej koncepcji jest możliwość zminimalizowania negatywnych skutków sporów i rywalizacji międzyresortowej. W takim wariantcie CJK powinna zostać podporządkowana bezpośrednio ministrowi spraw wewnętrznych, w zakresie decyzji o jej użyciu. Natomiast struktura pozostawała by identyczna jak w wariantcie poprzednim.

Niezależnie od wariantu jaki zostałby przyjęty do realizacji, kilka kwestii musi zostać uregulowanych na drodze prawnej, aby zapewnić skuteczność działań CJK. Są to :

- uregulowanie samego faktu jej powołania, podległości, nadzoru, zapewnienia środków finansowych i innych kwestii administracyjnych,
- jednoznaczne uregulowanie zasad użycia CJK (na czyj rozkaz, w jakich sytuacjach), w tym użycia poza granicami kraju,
- uregulowanie nadzoru CJK nad szkoleniem i taktyką jednostek taktycznych),
- jednoznaczne uregulowanie kwestii związanych z użyciem broni i ładunków

System jednostek taktycznych i kontrterrorystycznych w Polsce

wybuchowych przez żołnierzy/funkcjonariuszy CJK (w tym użycia strzelców wyborowych),

- uregulowanie zasad współpracy CJK z innymi służbami państwowymi podczas prowadzenia działań,
- pozyskanie dla CJK jak najlepszego zaplecza szkoleniowego, a także odpowiedniego sprzętu i uzbrojenia,
- niezbędne jest także zapewnienie ciągłej współpracy z jednostkami kontrterrorystycznymi wszystkich państw ościennych, a także wiodącymi jednostkami światowymi.

Kolejnym krokiem w procesie przygotowywania polskich jednostek taktycznych do zwalczania zagrożeń o charakterze terrorystycznym, jest ujednoczenie zagadnień związanych z jednostkami taktycznymi. Jak już wskazano, zarówno wyposażenie, liczebność, jak i taktyka, są zróżnicowane. Biorąc pod uwagę możliwe zagrożenia, należy określić rolę jednostek taktycznych w systemie przeciwdziałania tym zagrożeniom. Należy założyć, w oparciu o dotychczasowe zamachy terrorystyczne (Nord-Ost, Biesłan), że w razie zagrożenia na dużą skalę, jednostki te będą wspierać lub zastępować centralną jednostkę kontrterrorystyczną, gdy jej siły i środki okażą się niewystarczające. Ponadto muszą one skutecznie rozwiązywać sytuacje kryzysowe o mniejszej skali (związane głównie z terrorem kryminalnym). Dlatego też niezbędne jest podjęcie odpowiednich kroków dla wzmocnienia tych jednostek.

Przede wszystkim należy uporządkować sytuację tych jednostek w skali globalnej. Niezbędne jest zunifikowanie ich wyszkolenia i wyposażenia, a także zasad ich działania. Należy dążyć do racjonalnego wykorzystania ich potencjału. Celowe wydaje się więc stworzenie całego spójnego systemu jednostek taktycznych. W jego skład wchodziłyby jednostki trzech szczebli: centralnego (jednostki centralne CBS, ABW, SG, ŻW), regionalnego (SPAP-y, plutony specjalne SG), oraz lokalnego (jednostki niższych szczebli oraz służb innych niż Policja, Straż Graniczna i Żandarmeria Wojskowa). W ramach tego systemu obowiązywała by zunifikowana taktyka oraz zasady organizacji wewnętrznej jednostek. Identyczne byłyby także kryteria tworzenia i użycia jednostek, naboru i służby funkcjonariuszy oraz wyposażenia i uzbrojenia. Stosownie do przeznaczenia, jednostki te dzieliłyby się jednak na dwa rodzaje.

Jednostki centralne i regionalne, tworzyłyby ten komponent, który proponuję nazwać Siłami Rezerwy Kontrterrorystycznej (SRK). Byłyby one przeznaczone – oprócz swoich podstawowych zadań – do wspierania sił CJK. W razie szczególnie dużego zagrożenia byłyby przewidziane do użycia razem z nią lub też – w razie kilku ataków jednocześnie – do użycia ich w prostszych sytuacjach, pozwalając siłom głównym skoncentrować się na najpoważniejszym incydencie. Jednostki wchodzące w skład SRK muszą wobec tego być wyszkolone, zorganizowane i wyposażone identycznie jak jednostki bojowe CJK. Idealnym rozwiązaniem była by tu struktura modułowa – pojedyncza jednostka SRK była by zorganizowana prawie identycznie jak części składowe (np. kompanie) jednostek bojowych CJK. W razie potrzeby, odpowiednia liczba jednostek SRK tworzyła by na czas operacji kolejne jednostki bojowe CJK. Siły wsparcia i dowództwo byłyby formowane częściowo w oparciu o siły jednostek SRK, a częściowo w oparciu o siły przydzielone z CJK (a zatem siły te muszą być odpowiednio liczne, aby zabezpieczać potrzeby także jednostek SRK). Moduły SRK, jako występujące na co dzień w roli jednostek samodzielnych, miałyby organiczne siły wsparcia i większe dowództwo w przeciwieństwie do modułów CJK, wchodzących w

System jednostek taktycznych i kontrterrorystycznych w Polsce

skład większej struktury.

Jako moduły SRK występować może łącznie aż 35 jednostek, jednak ze względów ekonomicznych, jak i ograniczonymi możliwościami użycia sił Straży Granicznej (poza strefą nadgraniczną) – liczba ta zmniejsza się. A więc jako moduły SRK mogą wystąpić :

- centralne jednostki taktyczne : CBS, ABW, ŻW, SG
- SPAP-y przy komendach wojewódzkich Policji , ewentualnie za wyjątkiem Opolskiej KWP (niewielki zasięg terytorialny i bliskość SPAP-ów z Katowic i Wrocławia) a także jednostka taktyczna KSP (musiała by być dopiero sformowana),
- pluton specjalny Morskiego Oddziału Straży Granicznej (z uwagi na specyfikę obszaru działania).

Jak widać, w proponowanym wariantcie istnieje 17 modułów SRK, identycznie zorganizowanych, wyszkolonych i wyposażonych. Każdy moduł liczy około 50 – 60 operatorów, podzielonych na kilka sekcji szturmowych, sekcję dowodzenia oraz grupę pirotechniczną. Jednostka KSP mogła by być większa od innych (liczyć około 120 ludzi – zatem dwa moduły), z uwagi na specyfikę aglomeracji stołecznej. Dla większej integracji z CJK możliwe jest też wspólne prowadzenie zarówno szkolenia podstawowego, jak i kursów specjalistycznych. Przynajmniej raz w roku powinny odbywać się duże, realistyczne ćwiczenia w trakcie których mobilizowanoby wszystkie jednostki SRK, aby sprawdzić skuteczność działania systemu (w tym takie elementy jak : zdolność przerzutu jednostek i sprawność tworzenia jednostek bojowych z kilku połączonych modułów, sprawność systemu dowodzenia). Natomiast na bieżąco powinna być prowadzona współpraca z sąsiednimi grupami, a także z jednostką centralną.

Poza wypełnianiem roli rezerwy kontrterrorystycznej, druga – równie ważną - rolą tych jednostek było by realizowanie zadań typowych dla jednostek taktycznych na korzyść służb macierzystych. Chodzi tu przede wszystkim o : zatrzymywanie szczególnie niebezpiecznych przestępców, odbijanie osób porwanych dla okupu, interwencje w ograniczonych sytuacjach z zakładnikami, oraz wzmacnianie ochrony szczególnie zagrożonych osób i obiektów i wspieranie pododdziałów zwartych.

Pozostałe jednostki taktyczne powinny być natomiast przewidziane tylko i wyłącznie do zadań typowo taktycznych, pozostając jednak cały czas w wyżej wspomnianym systemie jednostek taktycznych. Oznacza to jednoznaczne kryteria powoływania tych jednostek, ich szkolenia, norm wyposażenia (pozwoliło by to na centralne ich zaopatrywanie, co obniżyło by koszty z tym związane) oraz zasad naboru i przebiegu służby funkcjonariuszy tych jednostek.

Grupy te powinny być używane w sytuacjach przerastających możliwości zwykłych funkcjonariuszy, ale nie wymagających interwencji jednostek ze składu SRK lub CJK. Sytuacjami takimi były by : interweniowanie w razie użycia broni przez przestępców, zatrzymywanie osób uzbrojonych lub/i zabarykadowanych, udział w działaniach pościgowych, interweniowanie w przypadkach osób z zaburzeniami psychicznymi, udział w ochronie zagrożonych osób, oraz konwojowanie i ochrona procesów z udziałem szczególnie niebezpiecznych osób. Działania w sytuacjach z zakładnikami lub osobami porwanymi należy zostawić jednostkom SRK. Wyjątkiem mogą być sytuacje rzeczywiście krytyczne, wymagające natychmiastowej neutralizacji zagrożenia (np. zakładnik przetrzymywany przez osobę chorą psychicznie o całkowicie nieprzewidywalnym zachowaniu) gdy czekanie na wsparcie, groziłoby życiu zakładnika. Należy jednak trzymać się

zasady używania do tych zadań jednostek SRK, i wyżek wymienione wyjątki muszą pozostać wyjątkami.

Jednostki taktyczne powinny być umiejscowione w strukturach Policji, na szczeblu komend miejskich, powiatowych i rejonowych (KSP), jako jednostki wspólne dla całej komendy, a na szczeblu KWP – w ramach wydziałów kryminalnych, policji sądowej i pododdziałów konwojowych, a także w strukturach regionalnych zarządów CBS. W strukturach Straży Granicznej, natomiast jednostki te (plutony specjalne) powinny występować na szczeblu Oddziałów SG, w liczbie proporcjonalnej do potrzeb i możliwości. W strukturach ABW natomiast, właściwym miejscem dla tych jednostek są delegatury ABW. Innymi służbami, w których strukturach mogą się znaleźć tego typu pododdziały są : Biuro Ochrony Rządu, Służba Więzienna, Urząd Kontroli Skarbowej i Żandarmeria Wojskowa (oddziały terenowe). O ich tworzeniu powinni decydować odpowiedni naczelnicy lub komendanci. Należy jednak decyzje takie poprzedzić dokładną analizą celowości tworzenia nowych jednostek (jeśli będą one używane rzadko, możliwe jest zamiast tworzenia nowych bytów wzywianie wsparcia ze strony grup specjalnych Policji lub Straży Granicznej).

Należy przyjąć dla wszystkich tych pododdziałów jednolity model organizacyjny, kompatybilny z jednostkami SRK (a więc także CJK). Stan osobowy grup taktycznych to około 25 do 30 osób, a zatem połowa potencjału sił wyższego szczebla. Należy w składzie grup umieścić przynajmniej dwie pary z bronią wyborową kalibru 7,62 lub 5,56 (tzw. perimeter carbines – do osłaniania zespołów szturmowych i wsparcia ich ogniem)¹³. Inna stosowana broń powinna być identyczna ze stosowaną w innych jednostkach, i dostarczana przez szczebel centralny (minimalizacja problemów ze współdziałaniem oraz obniżenie kosztów). Podobnie należy postąpić z wszelkim innym wyposażeniem (sprzęt łączności, oporządzenie, hełmy, kamizelki balistyczne i tarcze ochronne, pojazdy). W zakresie szkolenia niezbędne jest zapewnienie nadzoru nad nim przez wyższe szczeble (np. organizowane wspólnego szkolenia podstawowego i specjalistycznego na szczeblu wojewódzkim, a nawet centralnym). Ponadto przynajmniej część funkcjonariuszy musi przejść szkolenie w zakresie rozpoznania pirotechnicznego (pod kątem rozpoznawania możliwych zagrożeń bombowych i min – pułapek), natomiast rozbijanie urządzeń wybuchowych pozostawiono by pirotechnikom z jednostek wyższego szczebla.

Kolejnym elementem, już kilkakrotnie wspomnianym jest problem wyposażenia i uzbrojenia jednostek taktycznych i kontrterrorystycznych. W zakresie uzbrojenia, należy na szczeblu centralnym dokonać wyboru odpowiednich typów broni, i wprowadzić je do użytku (zakup całości na szczeblu centralnym). System uzbrojenia powinien składać się z :

- 1) Broni krótkiej – należy określić pożądany nabój (czy powinien to być 9mm Parabellum, czy np. .40 S&W albo .357 SIG), oraz typ lub typy¹⁴ pistoletów – które powinny cechować się m.in. : pewnością działania z amunicją specjalną (inną niż pełnopłaszczowa), możliwością dołączenia oświetlenia taktycznego, tłumika dźwięku, a także istnieniem wersji kompaktowej dla działań w ubraniach cywilnych. Ponieważ zapotrzebowanie na ta broń będzie duże, celowe było by zakupienie licencji i produkcja jej w Polsce lub opracowanie jej w całości siłami polskiego przemysłu.

¹³ Szerzej o tego typu broni w : I.Chloupek „Co dla kogo?” MMS „Komandos” nr 2/2003

¹⁴ W przypadku broni krótkiej, operatorzy wielu jednostek mają możliwość wyboru broni krótkiej, spośród 3-4 typów.

System jednostek taktycznych i kontrterrorystycznych w Polsce

- 2) Broni głównej – tu należy zdecydować czy powinien być to tradycyjny pistolet maszynowy (kal. 9mm lub większy), subkarabinek kalibru 5,56mm czy też broń klasy PDW (FN P-90, HK MP7A1 w komplecie z odpowiednim pistoletem na ten sam nabój). Niezależnie od wyboru, broń taka powinna się cechować : niezawodnością (w tym z amunicją specjalną), ergonomiczną budową, łatwością dołączania akcesoriów (celowniki, oświetlenie taktyczne, laserowe wskaźniki celu, tłumiki dźwięku i płomienia). Również tutaj możliwe jest albo oparcie się na przemysle krajowym albo zakup licencji za granicą
- 3) Broni wsparcia – powinien być to karabinek na nabój 5,56 mm służący do wsparcia ogniowego grup szturmowych. Powinien cechować się cechami identycznymi jak broń główna (jeśli byłby to karabinek kal. 5,56 – to powinna być to broń z tej samej rodziny), a także możliwością dołączenia granatnika podwieszanego, dwójnogu i magazynka o dużej pojemności (powyżej 60 nabojów).
- 4) Broni wyborowej – w tym przypadku celowe jest zakupienie kilku rodzajów broni : karabinu kal. 7,62 mm, karabinów małokalibrowych (wspomniane permieter carbines, tą rolę może pełnić odpowiednio dostosowana broń wsparcia w wersji parasnajperskiej), ciężkich karabinów kal. 12,7mm (jednostki kontrterrorystyczne), oraz specjalistycznej broni wytłumionej (również dla jednostek kontrterrorystycznych).
- 5) Strzelby gładkolufowej kal. 12 – broń ta jest bronią pomocniczą stosowaną jako środek forsowania drzwi, miotania pocisków obezwładniających, itp. Powinna być to broń zwana „entry shotgun” z krótką lufą i chwytem pistoletowym, zaopatrzona ewentualnie w oświetlenie taktyczne i celownik kolimatorowy. Użyteczne może być istnienie odmiany tej broni montowanej pod lufą karabinka szturmowego.
- 6) Granatów : potrzebne są zarówno granaty hukowo – błyskowe, z gazem łzawiącym, jak i odłamkowe (w ograniczonej ilości).
- 7) Broni pomocniczej – w tym przypadku chodzi o broń stosowaną rzadko, ale użyteczną, taką jak granatniki przeciwpancerne (także z inną niż przeciwpancerna amunicją), miotacze pocisków obezwładniających, broń maszynowa (ukm kal. 7,62 mm).

W zakresie wyposażenia, niezbędne jest przede wszystkim dokonanie wyboru jednego zestawu umundurowania , jednego zestawu środków ochronnych (kamizelki i tarcze balistyczne, hełmy, środki ochrony ABC), ujednoczenie używanych środków wybuchowych (i procedur ich użycia), sprzętu pirotechnicznego, zakup nowoczesnych urządzeń obserwacyjnych (noktowizory, termowizory, specjalistyczne przyrządy obserwacyjne) oraz zabezpieczenie odpowiednich środków transportu (w tym śmigłowce, pojazdy opancerzone i jednostki pływające).

Na szczelbu jednostki centralnej powinna znaleźć się eskadra lotnicza, wyposażona zarówno w średnie jak i ciężkie śmigłowce, które pozwolą na przerzucenie w krótkim czasie w dowolny region Polski sił wielkości około stu ludzi (jeden moduł CJK wraz z dodatkowym sprzętem, i elementami dowództwa – jako wsparcie dla najbliższej jednostki SRK). Należy

zauważyć, że jeszcze kilka lat temu taką rolę pełnił 103 Pułk Lotniczy Nadwiślańskich Jednostek Wojskowych MSWiA. Obecnie zagadnienia wsparcia lotniczego zostały rozdrobnione pomiędzy poszczególne służby. Obecnie celowe jest przywrócenie podobnej struktury, pełniącej rolę zarówno jednostki prowadzącej szkolenie lotnicze, zapewniającej zaplecze remontowo – techniczne oraz będącej odwozem centralnym na korzyść służb lotniczych wszystkich służb policyjnych, ale także posiadającej w swoim składzie komponent specjalny. Powinny się w nim znaleźć śmigłowce klasy W-3 „Sokół” lub Bell-412 (zatem zdolne do przewozu 10 –12 ludzi z pełnym uzbrojeniem), jak i maszyny cięższe, klasy Mi –17 lub S-92 (zdolne do przewozu co najmniej 20 ludzi, a także lekkich pojazdów, desantowania łodzi, pełnienia roli latającego stanowiska dowodzenia itp.). Uzupełnieniem powinny być lekkie śmigłowce, takie jak SW-4 czy MH-6, stosowane głównie do rozpoznania i obserwacji, ale czasem także do specyficznych zadań, jak desantowanie kilkuosobowych grup szturmowych na dachy budynków lub statki, lub stanowiska strzelców wyborowych.

W zakresie szkolenia, co już kilkakrotnie zostało zaznaczone w tej pracy, istotną poprawę może przynieść stworzenie centralnego ośrodka szkoleniowego będącego częścią składową CJK. Ośrodek taki grupował by doświadczonych instruktorów, stanowiących liczącą się nie tylko w kraju, ale i w regionie grupę specjalistów. Byliby oni odpowiedzialni za kształtowanie taktyki w skali ogólnokrajowej, nadzór nad całością procesu szkoleniowego, badanie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych i taktycznych oraz współpracę międzynarodową. Bazą do prowadzenia szkoleń byłby duży kompleks, składający się z rozbudowanych strzelnic, kilku „killing house’ów”, makiet budynków (koniecznie z możliwością łatwej zmiany układu pomieszczeń) oraz obiektów ruchomych (po kilka typów autobusów, pociągów i samolotów), a także zaplecza dydaktycznego. Oprócz tego jak najczęściej zajęcia szkoleniowe powinny być prowadzone na rzeczywistych obiektach. Natomiast na szczeblu JRK, zaplecze szkoleniowe powinno składać się z nieco mniejszej liczby obiektów, ale w jego skład muszą wchodzić: strzelnica, „killing house”, makiety pojazdów i zaplecze dydaktyczne

W rezultacie, ujednociony proces szkoleniowy wyglądał by mniej więcej w ten sposób:

- selekcja personelu według jednakowych kryteriów w skali całego kraju, zarówno w odniesieniu do jednostek kontrterrorystycznych jak i taktycznych,
- szkolenie podstawowe prowadzone wspólnie dla CJK i JRK w jednym ośrodku szkoleniowym, szkolenie pozostałych jednostek taktycznych – w oparciu o regionalne JRK,
- system szkoleń specjalistycznych (np. snajperów, pirotechników, paramedyków, breacherów¹⁵, współpracy ze śmigłowcami) w oparciu o centralny ośrodek szkoleniowy,
- bieżące szkolenie jednostek, mające na celu zgranie grup oraz opanowanie procedur, w miarę możliwości w warunkach zbliżonych do rzeczywistych, także przy współpracy jednostek sąsiadujących
- systematyczne zgrupowania szkoleniowe, służące integracji systemu,
- systematyczne duże ćwiczenia, pozwalające ocenić stan przygotowania systemu do rzeczywistych działań.

Kolejnym krokiem jest uporządkowanie statusu prawnego tych jednostek. Należy dokonać

¹⁵ Breacher – komandos zajmujący się forsowaniem przeszkód (np. drzwi) przy użyciu materiałów wybuchowych.

System jednostek taktycznych i kontrterrorystycznych w Polsce

jednoznacznego określenia zasad ich tworzenia (to szczególnie dotyczy jednostek taktycznych), a także użycia (tzn. wskazania sytuacji w których należy bezwzględnie wykorzystywać te jednostki). Ponadto celowe jest jednoznaczne uregulowanie zasad dotyczących użycia strzelców wyborowych, oraz oddawania strzałów śmiertelnych (tzn. strzelania w celu zabicia przestępcy, obecne regulacje prawne nie rozstrzygają tych kwestii jednoznacznie).

Ostatnią, ale nie najmniej ważną kwestią jest tak zwany czynnik ludzki. Priorytetem w tworzeniu wyżej opisanego systemu jednostek kontrterrorystycznych i taktycznych powinien być dobór, zwłaszcza na stanowiska dowódcze odpowiednich ludzi, myślących niekonwencjonalnie, otwartych na nowe koncepcje i posiadających cechy przywódcze oraz zdolnych stworzyć wokół siebie zespół ludzi zdolnych do podjęcia trudom stworzenia i kierowania takim systemem.

Bibliografia :

1. I. Chloupek „XX lat w akcji” MMS „Komandos” 10/98
2. I. Chloupek „Komandosi z lotniska” MMS „Komandos” 03/2000
3. I. Chloupek „Przemytnicy, narkotyki i broń” MMS „Komandos” 10/2000
4. I. Chloupek „Mokra robota” MMS „Komandos” 12/2000
5. I. Chloupek „Straż nie tylko Graniczna” MMS „Komandos” 11/2002
6. I. Chloupek „Piątka – pięć UOP-u” MMS „Komandos” 09/2002
7. I. Chloupek „Jednostka specjalna GROM” MMS „Komandos” 12/1997
8. I. Chloupek „Antyterrorysty JKM” MMS „Komandos” 04/1998
9. I. Chloupek „Cel akcji : towar” MMS „Komandos” 6/2001
10. P. Moszner „W obliczu zagrożenia” „Żołnierz Polski” 10/2001
11. A. Wojtas „Równanie...w dół” MMS „Komandos” 7-8/2000
12. K. Chrapek „PoGROM?” MMS „Komandos” 2/2004
13. K. Chrapek „(Nie) specjalny Afganistan” MMS „Komandos” 1/2004
14. T. Tokarz „Budowanie bezpieczeństwa” MMS „Komandos” 5/2004